

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Lost in translation : congruency of teacher and student perceptions of assessment as a predictor of intrinsic motivation in ethnodiverse classrooms

Pat El, R.J.

Citation

Pat El, R. J. (2012, October 9). *Lost in translation : congruency of teacher and student perceptions of assessment as a predictor of intrinsic motivation in ethnodiverse classrooms*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/19934>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/19934>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/19934> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Pat El, Ron Jonathan

Title: Lost in translation : congruency of teacher and student perceptions of assessment as a predictor of intrinsic motivation in ethnodiverse classrooms

Issue Date: 2012-10-09

Nederlandse samenvatting

De motivatie van leerlingen voor het leren op school hangt samen met hoe er wordt lesgegeven. Om gemotiveerd te raken zijn er voor leerlingen, volgens de zelfdeterminatietheorie van Ryan en Deci, drie psychologische behoeften die bevredigd dienen te worden: een gevoel dat de leerling in staat is te slagen (competent voelen), een mate van zelfbeschikking ervaren, en daarmee vrijheid om het leren op een eigen wijze uit te voeren (autonoom voelen), en een persoonlijke ‘klik’ met de docent ervaren (verbondenheid). In dit proefschrift is onderzocht hoe de ervaring van de leeromgeving zich verhoudt tot deze drie basisbehoeften om zo de motivatie te verklaren.

Motiverende leeromgevingen zijn leeromgevingen waar de nadruk ligt op het leerproces in tegenstelling tot de beoordeling. Onderwijs gezien vanuit een sociaal-constructivistische invalshoek stoelt op de aanname dat leerlingen het beste leren als zij zelf en met elkaar actief betrokken zijn bij processen van kennisconstructie. De docent heeft in een sociaal-constructivistische leeromgeving meer de rol van ondersteuner van het leerproces, dan van kennisoverdrager. Regelmatige (informele) evaluaties kunnen als eikpunten dienen voor zowel leerlingen, die informatie krijgen over te verbeteren punten, als voor leerkrachten, die inzicht krijgen waar aan gewerkt moet worden in volgende lessen. Wanneer dergelijke evaluaties informeel en regelmatig worden toegepast, dan sluit dit aan bij een leerbenadering die Evalueren om te Leren (Assessment for Learning) wordt genoemd. Bij Evalueren om te Leren wordt benadrukt dat leren vooral motiverend is als voor leerlingen duidelijk is wat de leerdoelen en beoordelingscriteria zijn, waardoor ze zelfstandig kunnen overzien en begrijpen wat ze nog moeten doen om de leerdoelen te bereiken.

Recent blijkt dat niet zozeer de leeromgeving op zich een belangrijke voor-speller is voor leermotivatie, maar hoe de leeromgeving wordt waargenomen. Dit geldt niet alleen voor leerlingen. Ook hoe leerkrachten hun lesgeven ervaren blijkt van invloed te zijn op hun lesgeven. Zoals reeds besproken is dit lesgeven weer van invloed is op de motivatie van leerlingen. Hieruit voortvloeiend kunnen percepties van leerlingen en leerkrachten elkaar aanvullen bij het bepalen van de leermotivatie van leerlingen. Echter de invloeden van beide percepties hoeven niet optimaal positief of cumulatief te zijn. Het blijkt dat leerkrachten en leerlingen de lespraktijk verschillend ervaren. Leerkrachten menen hun leerlingen niet teveel te belasten, hen veel eigen ruimte te bieden en leerdoelen helder uit te leggen, terwijl leerlingen vaak juist een hoge werkdruk, weinig beslissingsruimte en veel onduidelijkheid over de leerdoelen ervaren. Deze incongruenties kunnen voor wrijving zorgen tussen leerkracht en leerling en mo-

gelijk tot problemen leiden rond de leermotivatie van individuele leerlingen, of zelfs van meerdere of zelfs alle leerlingen in een klas.

Eerder onderzoek verduidelijkt dat tweede-generatie immigranten jongeren meer gemotiveerd zijn dan hun autochtone Nederlandse leeftijdsgenoten. Uit eerder onderzoek is tevens gebleken dat verscheidenheid qua culturele achtergrond van leerlingen tot uiting komt in verschillende beoordeling van of waardering voor het gedrag van leerkrachten. Het is dan de vraag of de hogere motivatie van deze groep leerlingen te verklaren valt door de mate waarin de percepties van het lesgeven van leerlingen en leerkrachten bij elkaar aansluiten. Hierover is weinig bekend. Dit is een belangrijke vraag in deze dissertatie.

In dit proefschrift is onderzocht in welke mate congruentie tussen leerlingen en leerkrachten in de beleving van Evalueren om te Leren verband houdt met de motivatie van leerlingen. In de conceptualisering en operationalisatie van motivatie laten we ons met name leiden door de zelfdeterminatietheorie.

In Hoofdstuk 2 is allereerst een meetinstrument ontwikkeld en gevalideerd om de verschillende ervaringen van Evalueren om te Leren tussen docenten en leerlingen te kunnen vergelijken. Evalueren om te Leren werd gedefinieerd in twee dimensies: monitoring en scaffolding. Monitoren behelst de docentfeedback (wat ging goed of niet goed en hoe wordt het beter), maar ook de inzet van de docent om leerlingen te leren zichzelf te kunnen evalueren. Scaffolding verwijst naar instructies en discussie in de klas en de mate waarin leerdoelen en beoordelingscriteria expliciet worden gemaakt. De leerling- (SAFL-Q) en leerkrachtversie (TAFL-Q) van de vragenlijst gebruiken zo identiek mogelijke bewoordingen. In een confirmatieve factor-analyse is de vragenlijst voor leerlingen eerst gevalideerd. Deze bleek structureel meetinvariant te zijn met de versie voor de leerkrachten. Dit maakt het mogelijk om op kwantitatieve wijze de ervaring van monitoring en scaffolding te meten en zonder vertekening de leerlingen met de leerkrachten te vergelijken in hun beleving van Evalueren om te Leren.

In Hoofdstuk 3 is onderzocht of leerlingen en leerkrachten verschillen in hun beleving van Evalueren om te Leren in de klas en welke factoren als verklaringgrond kunnen dienen voor de individuele verschillen. Er werd verwacht, op basis van de theorie van zelfverificatie, dat leerkrachten die veel vertrouwen hebben in hun eigen bekwaamheid voor lesgeven (teacher-efficacy) voornamelijk de positieve signalen uit de klas opvangen en die als bevestiging zien van het positieve beeld dat ze van zichzelf hebben. Op het niveau van de leerlingen werd verwacht dat door het belang van communicatie, en daarmee het talige karakter van Evalueren om te Leren, het niveau van de Nederlandse taalvaardigheid van leerlingen ook verband zou houden met de mate van incongruentie tussen leerling en docent in de beleving van Evalueren om te Leren. Deze verwachtingen werden bevestigd. Voor zowel monitoring als scaffolding waren er grote verschillen tussen de belevingen van leerkrachten en hun leerlingen: docenten rapporteerden structureel meer inzet van Evalueren om te Leren dan hun leerlingen dat deden. Met name docenten met een hoge mate van vertrouwen in hun bekwaamheid om verscheidene instructiestrategien toe te passen bleken meer incongruent met hun leerlingen. Dit gold ook voor leerlingen met een mindere, zelfgerapporteerde, Nederlandse taalbeheersing.

In Hoofdstuk 4 wordt een onderzoek gerapporteerd waarin is onderzocht in welke mate congruente beleving van Evalueren om te Leren tussen docenten en leerlingen samenhangt met voor leerlingen hogere motivatie voor het leren

en of dit verband met motivatie kon worden verklaard aan de hand van de zelfdeterminatietheorie. Dit bleek het geval te zijn. Een hogere congruentie in de beleving van scaffolding ging samen met een sterkere motivatie. Dit verband kon worden verklaard door de mate waarin leerlingen meenden dat hun behoeften aan autonomie, verbondenheid en competentie werden bevredigd. De samenhang tussen congruentie in de beleving van monitoring en motivatie, kon verklaard worden door gevoelens van verbondenheid met de docent. Een ander opvallende bevinding betrof het oordeel van leerkrachten over hun bekwaamheid om instructiestrategien toe te passen. Conform bevindingen in Hoofdstuk 2 hing een sterker gevoel van bekwaamheid samen met meer incongruente belevingen. Tegelijkertijd correspondeerden sterkere gevoelens van bekwaamheid bij de leerkrachten met sterkere gevoelens van competentie en verbondenheid bij leerlingen. Het lijkt erop dat hoewel docenten in hun beoordeling van onderwijsleersituaties relevante informatie missen, waardoor er een grotere incongruentie met leerlingen ontstaat, zij tegelijkertijd aardiger worden gevonden door hun leerlingen, die tevens meer van oordeel zijn dat ze competent zijn om te leren.

In Hoofdstuk 5 werd getoetst in welke mate het onderzochte model van zelfgedetermineerde motivatie vanuit congruentie van de beleefde leeromgeving kon helpen verklaren dat Marokkaans-Nederlandse en Turks-Nederlandse leerlingen sterker gemotiveerd zijn dan de Nederlandse leerlingen. Het voorgestelde model, bevestigd in Hoofdstuk 4, kon dezelfde verklaringsgrond bieden voor Nederlandse als Marokkaanse en Turkse jongeren. De modellen waren in belangrijke mate invariant, behalve de wijze waarop ervaren autonomie motivatie voorspelt. Dit verband is sterker voor de Marokkaanse leerlingen dan voor de Nederlandse en Turkse leerlingen. Zoals verwacht waren de Turkse en Marokkaanse leerlingen meer gemotiveerd dan de Nederlandse leerlingen. Zij ervoeren een hogere mate van verbondenheid met hun leerkracht en hun belevingen van Evalueren om te Leren waren meer congruent met hun docenten dan die van de Nederlandse leerlingen.

In deze dissertatie is gewezen op het belang van congruentie in percepties van leerkrachten en leerlingen over Evalueren om te Leren. Die congruentie blijkt afhankelijk van de Nederlandse taalvaardigheid van leerlingen en van het beeld dat leerkrachten van zichzelf als professional hebben. Etnische verschillen blijken weliswaar een rol te spelen in de niveaus van leermotivatie, in de waardering voor bepaalde aspecten van leersituaties en in de Nederlandse taalvaardigheid, maar de modellen ter verklaring van congruentie tussen leerlingen en leerkrachten en verschillen in leermotivatie gelden voor alle leerlingen. Voor leerkrachten lijkt het belangrijk dat ze zich ervan bewust worden dat er incongruente belevingen van leersituaties kunnen bestaan met leerlingen, maar ook op welk gebied en waardoor ze ontstaan. Ze kunnen incongruentie voorkomen of verminderen door deze kennis in te zetten bij observaties van en gesprekken met leerlingen. Hierdoor zouden leerlingen meer zelfvertrouwen en autonomie kunnen ervaren, en een sterkere persoonlijke band met de leerkracht kunnen beleven, waardoor hun motivatie om zich op school in te zetten, zou kunnen toenemen.

